

ПРОГРАМА
для загальноосвітніх навчальних закладів

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА
10-11 класи
Академічний рівень

УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА (10 клас)

ЗАРУБІЖНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА (11 клас)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Школа, що є осередком національної культури, здатна сприяти як становленню національної ідентичності школярів, так і розумінню ними різноманіття сучасних культур.

Розробка змісту навчальної програми з художньої культури (10-11 кл.) здійснювалася відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти в галузі “Естетична культура”.

Мета вивчення художньої культури в загальноосвітніх навчальних закладах полягає в особистісному художньо-естетичному розвитку учнів, формуванні у них світоглядних орієнтацій і компетенцій у сфері художньої культури, вихованні потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні в процесі опанування цінностями української та зарубіжної культурно-мистецької спадщини.

Курс художньої культури покликаний вирішити такі головні завдання:

- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, формування культури почуттів, пробудження особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей;

- опанування учнями художньо-практичними вміннями та навичками, формування комплексу художніх компетенцій, що забезпечують здатність керуватися набутими знаннями та вміннями у самостійній діяльності, у процесі самоосвіти;

- розуміння учнями зв'язків мистецтва з природним, соціальним і культурним середовищем життєдіяльності людини, усвідомлення власної причетності до художніх традицій свого народу з одночасним розумінням особливостей інших національних картин світу.

- виховання культури міжнаціонального спілкування через вивчення художніх традицій народів різних країн.

Програма ґрунтується на **принципах** цілісності, наступності, системності та варіативності змісту, органічної єдності національних і загальнолюдських цінностей, діалектичної взаємодії культурологічного та антропологічного підходів (“людина в культурі – культура в людині”).

Матеріал структуровано за вертикально-горизонтальними координатами: у 10-му класі опановується українська художня культура, а в 11-му класі — зарубіжна художня культура. Виділення української художньої культури, як окремої частини курсу (10-й клас), зумовлено необхідністю збереження національних пріоритетів освіти. Водночас, для органічного поєднання вітчизняних і загальнолюдських цінностей варто робити акцент не на тому, що роз'єднує, а на тому, що об'єднує різні культури, адже через ціннісний вплив мистецтва ефективніше відбувається і національно-патріотичне, і полікультурне виховання. У 11-му класі зміст систематизовано за культурними регіонами світу на матеріалах вірців, що не вивчались на предметах гуманітарного циклу у попередніх класах.

Змістове наповнення тем передбачає формування в учнів *ціннісно-сміслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних та інформаційних*

компетенцій, що досягається вивченням шедеврів мистецтва різних епох і народів, а також комунікативних, творчо-діяльнісних і самоосвітніх компетенцій, що передбачає оволодіння досвідом самостійної творчої діяльності, сприймання цієї діяльності як невід'ємної частки свого життя.

Орієнтовні практичні завдання до тем спрямовані на формування потреби у спілкуванні з творами мистецтва, розвиток творчих здібностей учнів та розширення їхнього внутрішнього досвіду, наповненого особистісним смислом. Учитель може їх замінювати, але не відходити від контексту теми, що вивчається.

Особливостями організації навчально-виховного процесу є такі позиції:

1. Розуміння мистецтва – це творчий процес співпереживання та інтерпретації, що носить активно діалогічний характер. Саме “діалог культур” дає змогу особистості не тільки прилучитися до вітчизняних і загальнолюдських цінностей, а й самовизначитися у світі культури, включитися в її творення, удосконалюючи насамперед власний духовний світ.

2. На уроці має панувати атмосфера гармонії й доброзичливості, яка сприяла б передачі аури творів мистецтв.

3. Педагог має бути комунікативно виразним, аби учні не тільки розуміли, а й позитивно сприймали як мовлення учителя, так і паралінгвістичний контекст мови (доречність жестів, міміки, зовнішній вигляд тощо) та елементарно володіли цим мистецтвом самі.

4. Уроки художньої культури мають розвивати в учнів почуття успіху від власних досягнень у царині мистецької культури, впевненості в спроможності самостійно вирішувати художні завдання.

Резервний час може використовуватися на тематичне оцінювання, регіональний компонент, узагальнення розділу (теми), відвідування виставок, музеїв тощо.

Тематична структура курсу

№	Назва розділу	К-ть годин
10 клас		
1	Художня культура України від найдавніших часів до кінця ХУІ ст.	3
2	Художня культура XVII – XVIII ст.	3
3	Українська художня культура XIX – початку XX ст.	4
4	Українська художня культура XX ст.	6
5	Узагальнення	1
	Разом:	17
11 клас		
1	Європейська художня культура	9
2	Арабська художня культура	1
3	Художня культура народів Африки	1
4	Художня культура Індії	1
5	Художня культура Далекого Сходу	1

6	Художня культура Америки	2
7	Простір культури і зустрічі в ньому	1
8	Узагальнення	1
	Разом:	17

УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА

10 клас

(17 год. (0,5 год. на тиждень), 1 год. – резервний час)

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
3 2 1 3 2	<p>РОЗДІЛ І. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ВІД НАЙДАВНІШИХ ЧАСІВ ДО КІНЦЯ XVI СТ.</p> <p>Тема І. Образотворче мистецтво Зразки образотворчого мистецтва Трипільської та скіфської культури. Мистецтво грецьких міст Північного Причорномор'я. Художня культура Київської Русі: архітектурні споруди, монументальний живопис (мозаїки та фрески), іконопис, книжкова мініатюра. Художня культура польсько-литовської доби. <i>Орієнтовні практичні завдання:</i> Виготовлення фрагментів діорами Київ – духовний центр України-Русі” (робота в групах).</p> <p>Тема 2. Музична і театральна культура Первісні музичні інструменти. Музична культура античних міст Північного Причорномор'я. Музична культура Київської держави. Стародавня народна творчість: епос, календарно-обрядові та родинно-обрядові пісні. Обрядовий пратейт (стародавні народні ігри, свята). Мистецтво скоморохів. <i>Орієнтовні практичні завдання:</i> Виконання українських народних пісень, народних ігор та обрядів (за вибором).</p> <p>РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА XVII – XVIII ст.</p> <p>Тема 1. Образотворче мистецтво Художня культура козацької доби. Стил ь бароко в українському мистецтві (архітектура, іконопис, портретний</p>	<p>Учень (учениця): називає основні періоди розвитку, художньої культури України, її найхарактерніші явища; характеризує національну специфіку українського мистецтва; порівнює українську художню культуру минулого і сучасності; класифікує складові української художньої культури; аналізує та інтерпретує художній зміст творів українського мистецтва; оцінює значущість українського мистецтва в розвитку національної культури, у власному житті; аргументує судження щодо значущості стародавнього мистецтва у розвитку української культури; використовує спеціальну термінологію, набуті знання у процесі художньо-творчої самореалізації; показує на карті місцезнаходження культурно-історичних пам'яток України; уміє вести дискусію з питань розвитку української художньої культури, самостійно знаходити джерела для збагачення</p>

1	<p>живопис, гравюра). Народна картина «Козак Мамай».</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Замальовки архітектурних споруд – зразків українського бароко.</p> <p>Порівняння різних репродукцій народної картини “Козак Мамай”.</p> <p>Тема 2. Музична і театральна культура Думи та історичні пісні. Мистецтво кобзарів і лірників. Хоровий концерт та його творці (М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський). Збірка «Сад божественних пісень» Г.Сковороди.</p> <p>Шкільний театр, зв’язок із викладанням поезики та риторики. Вертеп.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Виконання живописних чи графічних композицій за мотивами текстів відомих дум або кантів Г.Сковороди.</p> <p>Створення комічної або сатиричної інтермедії у стилі “шкільного театру”.</p>	знань у цій царині.
4 2 1 1	<p>РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА ХІХ СТ.</p> <p>Тема 1. Образотворче мистецтво Архітектура та скульптура (І.Мартос, Л.Позен та ін.). Палацово-паркові комплекси. Живопис і графіка; творчість Т. Шевченка та ін. Декоративно-прикладне мистецтво.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Виконання декоративної композиції в українському стилі (техніка за вибором).</p> <p>Тема 2. Музична культура Народна музика: соціально- та родинно-побутові пісні. М.Вербицький: історія створення твору «Ще не вмерла Україна». М.Лисенко – основоположник національної композиторської школи в Україні.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Створення фотоальбому (стенду): “Видатні діячі української музичної культури”, (робота в групах).</p> <p>Тема 3. Театральна культура (1 год) Театр корифеїв: представники, репертуар,</p>	<p>Учень (учениця): називає найвидатніших представників української художньої культури – народної і професійної; характеризує національну специфіку українського мистецтва, діяльність його представників; наводить приклади художніх музеїв, театрів, провідних мистецьких колективів України; формулює власне ставлення до української художньої культури; порівнює зразки творів різних епох і стилів мистецтва, факти та явища української художньої культури; класифікує види і жанри</p>

<p>6</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p>значення в історії культури. Творчий шлях М.Заньковецької.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Створення кросворду “Театр корифеїв”</p> <p>РОЗДІЛ 4. УКРАЇНЬСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА ХХ СТ.</p> <p>Тема 1. Образотворче мистецтво Український авангард. Архітектура і скульптура. Живопис і графіка. Основні центри художніх промислів.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Розробка дизайну сучасного інтер’єру шкільного приміщення з використанням українських традицій.</p> <p>Тема 2. Музична культура (1 год.) Хорова, вокально-симфонічна і симфонічна музика (Л.Ревуцький, Б.Лятошинський. С.Людкевич, М.Скорик, Є.Станкович та ін.). Камерні жанри вокальної та інструментальної музики. Напрями популярної музики. Музичне виконавство.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Підготовка позакласного заходу “Пісенний вернісаж” з творів сучасних українських композиторів.</p> <p>Тема 3. Театральна культура Провідні актори та режисери українського театру. Лесь Курбас та ін. Сучасний драматичний, музичний і ляльковий театр.</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Підготовка міні-вистави (фрагмент твору українського письменника), декорацій і костюмів, музичного оформлення (колективна робота).</p> <p>Тема 4. Кіномистецтво Ігровий кінематограф. Світове значення творчості О.Довженка. “Поетичне кіно”. Фольклор – основне джерело розвитку української анімації (“козацький” серіал та ін.)</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> Упорядкування картотеки ”Українське</p>	<p>українського мистецтва; аналізує та інтерпретує зміст та художньо-мовні особливості творів українського мистецтва; оцінює роль українського народного і професійного мистецтва в розвитку національної культури; аргументує судження щодо значущості української художньої спадщини в житті суспільства, у власній життєдіяльності; використовує спеціальну термінологію, знання з української художньої культури у процесі художньої самоосвіти; показує на карті центри українських художніх промислів; уміє виконувати українські народні та авторські пісні, брати участь у народних обрядах, вести дискусію з питань національної художньої культури, самостійно знаходити джерела щодо її розвитку; пропагує національну культурно-мистецьку спадщину.</p>
-------------------------------------	--	--

1	кіномистецтво” (робота в групах). Організація дискусії щодо перегляду українського кінофільму.	
	Узагальнення.	

ЗАРУБІЖНА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА

11 клас

(17год. (0,5 год. на тиждень), 1 год.— резервний час)

К– сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
9	Розділ І. ЄВРОПЕЙСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА	Учень (учениця): <i>називає:</i> – основні твори митців живопису і скульптури (в межах програми); <i>наводить приклади:</i> – архітектурних пам’яток Європи (в межах програми); <i>характеризує:</i> – видатні твори мистецтва(в межах програми); <i>пояснює:</i> - тісний зв’язок творів мистецтва з внутрішнім життям людини;
1	Тема 1. Греція Роль Стародавнього Єгипту у виникненні європейської культури Греція – колыска мистецтв. Видатні скульптори. Зародження театру. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) виготовлення елементів театральних костюмів до шкільної вистави за п’єсами античних авторів (на вибір) або уривків з неї; б) складання кросвордів з використанням термінів давньогрецького лексикону культури.	<i>описує:</i> - власні почуття від сприйнятого; <i>оцінює:</i> – садово-паркове мистецтво як явище, створене за законами гармонії; <i>засвоює:</i> – пріоритетні образи європейського мистецтва;
1	Тема 2. Італія Епоха Відродження. Головний зміст мистецтва цієї доби – образ прекрасної, сильної духом людини. Леонардо да Вінчі. Живопис як одна з форм втілення всеосяжної геніальної натури митця. Мікеланджело – втілене почуття форми. Рафаель. Зображення чистоти та чарівності жіночого образу, його духовного зв’язку з природою. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) урок – дослідження на тему: „Чому Мікеланджело називали водночас „учнем давніх” і „порушником традицій? ” б) урок – портрет: Леонардо да Вінчі – титан епохи Відродження.	<i>розв’язує:</i> – творчі завдання,
1	Тема 3. Франція Імпресіонізм – нове бачення світу.	

	<p>Франція – батьківщина мистецтва кіно. Видатні шансоньє Франції. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) малюнки у техніці пуантилізму або дивізіонізму; б) конкурс фотопроб на виконання ролей у екранізації творів французької літератури, що вивчається за програмою „Зарубіжна література”.</p>	<p>пов’язані з виявленням оригінальності, асоціативного мислення тощо; <i>використовує:</i> – особистий емоційний досвід у самостійні творчій діяльності.</p>
1	<p>Тема 4. Іспанія Асиміляція східної і західної культур - підґрунтя мистецтва Іспанії. Ель Греко –поєднання візантійських та готичних тенденцій у творчості. Франсиско Гойя – найвизначніший, неперевершений живописець і графік ХІХ ст. Сальвадор Далі – яскравий виразник модерністських течій в культурі ХХ ст. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) малюнки у стилі сюрреалізму; б) проведення музичного вечора: „Гітара – національний музичний інструмент Іспанії”.</p>	
1	<p>Тема 5. Англія Англійський сад – нове слово в європейській парковій культурі. Утвердження природного початку в плануванні саду; врахування законів гармонії. «Beatles» – внесок у розвиток музичної культури. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) зробити проект або макет куточку „англійського саду” для шкільного подвір’я; б) спів під караоке (або інший музичний супровід) шлягерів «Beatles»; в) підготовка до уроку – подорожі у часі на тему: „Іронія над шаблонами мислення в казкових повістях Л.Керролла „Аліса в країні чудес” та „Аліса в Задзеркаллі””.</p>	
1	<p>Тема 6. Німеччина Німецький модерн (югендстиль). <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) ескіз оформлення куточка школи у стилі <i>модерн</i>; б) творча майстерня: підготувати казковий ранок для учнів молодшої і основної школи „Внесок братів Грімм до світової спадщини</p>	

1	<p>казок”.</p> <p>Тема 7. Нідерланди Амстердам, Дельфт - осередки культури Нідерландів. Голландський живопис XVII ст. «Великі голландці».</p> <p><u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) урок – портрет: Г. ван Р. Рембрандт – творець глибоких людських образів; б) творча майстерня: створення „живих сцен” за сюжетами картин.</p>	
1	<p>Тема 8. Австрія Австрія: мистецтво повсякденного життя. Віденська музична школа. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) підготовка і проведення вечора „Віденський вальс”; б) урок – дослідження: Мистецтво рідної домівки в Австрії.</p>	
1	<p>Тема 9. Росія Російський живопис XIX – XX століття. Російський балет. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) написання оповідань за сюжетами картин, придумування обставин, у яких би могли діяти персонажі; б) урок – екскурсія до музею образотворчого мистецтва, де зберігаються зразки російського живопису XIX-XX ст.; в) відвідування балетних вистав професійних театрів.</p>	
1	<p>Розділ II. АРАБСЬКА ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА Тема 1. Декоративно-прикладне мистецтво Головні риси мусульманського декоративного мистецтва. Збагачення арабськими фантастичними декоративними елементами всього мистецтва Середньовіччя. Східні мотиви в українській орнаментиці. Пам'ятки архітектури. Мечеть, її розташування; мінарет; мавзолеї. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u> а) урок – творча майстерня: малювання орнаменту за східними мотивами (ескіз килима, тканини, книжкової мініатюри, гончарного витвору);</p>	<p>Учень (учениця): <i>розпізнає:</i> – елементи арабо-мусульманської архітектури; <i>аналізує:</i> – особливості мистецтва ісламу; <i>використовує і пояснює</i> терміни: „арабеска”, „мечеть”, „мінарет”. <i>розпізнає:</i></p>

	<p>б) урок – екскурсія до музею, де зберігаються зразки арабо-мусульманського мистецтва;</p> <p>в) урок – творча майстерня: малюнок фрагменту споруди арабо-мусульманської архітектури;</p> <p>г) підготувати виставу для молодших школярів за мотивами арабських казок.</p>	<p>– культові споруди регіону: мечеть, мінарет, мавзолей; знає їх призначення.</p>
1	<p>Розділ III. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА НАРОДІВ АФРИКИ</p>	<p>Учень (учениця): <i>порівнює:</i></p>
1	<p>Тема 1. Значення художньої культури африканського континенту</p> <p>Примітивна культура народів Африки. Мистецтво Північної Африки. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) урок – дослідження: Римський спадок Африці;</p> <p>б) підготовка і проведення конкурсу на виготовлення масок тропічної Африки.</p>	<p>– культури народів Африки примітиву та часів римського володарювання; <i>розпізнає:</i></p> <p>– декоративно-ужиткове мистецтво регіону (маски, дерев'яна скульптура).</p>
1	<p>Розділ IV. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА ІНДІЇ</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює:</i></p>
1	<p>Тема 1. Місце художньої культури Індії у світі</p> <p>Індуїзм та буддизм – основні релігії Індійського регіону. Їх відбиток у мистецтві. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) малюнки божеств Індії;</p> <p>б) малювання архітектурних фрагментів індійських храмів.</p>	<p>– духовні традиції регіону; характеризує основні риси буддизму та індуїзму.</p> <p><i>наводить приклади:</i></p>
1	<p>Розділ V. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА ДАЛЕКОГО СХОДУ</p>	<p>– основних пам'яток індійського мистецтва: ступа, печерний храм, мечеть Тадж-Махал;</p>
1	<p>Тема 1. Значення художньої культури Далекого Сходу</p> <p>Могутня самобутність китайської культури. Два видатних віровчителі в культурній історії Китаю – Конфуцій і Лаоцзи. Китайська порцеляна.</p> <p>Японський ландшафтний сад. Символіка японського мистецтва садоустрою – духовне начало. Типи японських садів. Філософія ікебани та чайної церемонії. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) підготувати для молодших школярів свято китайських ліхтарів;</p> <p>б) урок – творча майстерня: зробити ескіз малої пластики в китайському стилі;</p>	<p><i>характеризує:</i></p> <p>– танцювальну драму як синтез поезії, музики і хореографії.</p>

	<p>в) урок – екскурсія до музею, де зберігаються зразки китайської порцеляни;</p> <p>г) проведення вечора з однокласниками та вчителями за чаюванням у японському стилі;</p> <p>д) прикрашення церемонії ікебаною, аранжованою власноруч (груповий метод роботи).</p>	
2	<p>Розділ VI. ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА АМЕРИКИ</p>	
1	<p>Тема 1. Значення художньої культури Латинської Америки</p> <p>Мистецтво доколумбової Америки. Процес «змішування культур». <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) підготовка та проведення „Карнавалу в Ріо”; б) урок – творча майстерня: зробити ескізи ювелірних прикрас у стилі інків.</p>	<p>Учень (учениця): <i>наводить приклади пам’яток доколумбової Америки: храми, піраміди, фрески, скульптура;</i> <i>називає:</i> – основні твори М.Твена, Е.По, Е.Хемінгуей, М.Мітчелл; <i>називає та характеризує:</i> – основні жанри американського кіно; <i>характеризує:</i> – основні види сучасної популярної музики; <i>знає:</i> – найвидатніших виконавців джазу, блюзу, рок-н-ролу.</p>
1	<p>Тема 2. Значення художньої культури Північної Америки</p> <p>Історія і сучасність в культурі. Митці, які здобули славу Америці ХХ століття. Основні жанри американського кіно. Музична культура Блюз, джаз (видатні музиканти і співаки), рок-н-ролл – жанри сучасної популярної музики. Мюзикли. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) організувати шкільний Інтернет – вернісаж „Абстрактне мистецтво США”. б) підготувати відеовечір „Зоряний небосхил Голівуду”; в) урок – концерт: спів під караоке (чи будь який музичний супровід) пісень видатних американських співаків (Е.Преслі, Л.Мінеллі, Ф.Сінатра та ін.).</p>	
1	<p>Розділ VII. ПРОСТІР КУЛЬТУРИ І ЗУСТРІЧІ В НЬОМУ</p>	
1	<p>Тема 1. Мистецтво – посередник між культурами Сходу і Заходу</p> <p>Смисл будь-якої культури – її «провідність» щодо інших культур. Зарубіжні митці в Україні. <u>Орієнтовні практичні завдання:</u></p> <p>а) підготувати фотосесію або відеоролик „Українські міста, засновані греками”.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює:</i> – роль мистецьких зв’язків в полікультурному просторі; <i>характеризує:</i> – спадщину видатних діячів зарубіжжя в Україні;</p>

1	<p>б) урок – пошук : „Сліди зарубіжних майстрів у моєму рідному місті, районі(пам’ятки культури ,матеріальні об’єкти тощо);</p> <p>Узагальнення.</p>	<p><i>порівнює:</i> – культурно-мистецькі факти та явища, аргументує власну позицію щодо культурної значущості творів мистецтва; дотримується правил шанобливого ставлення до духовного світу інших народів.</p>
---	---	--